

[Podsjetnik]

(Obaveze koje bi trebali ispuniti roku od mjesec dana po dolasku u Japan)

Stanovanje

- ☐ Da li ste pronašli mjesto za stanovanje?
- ☐ Da li ste ugovor o unajmljivanju potpisali nakon što ste u potpunosti shvatili uslove koji su navedeni u njemu, kao i uslove stanovanja?

Registracija stranaca

- ☐ Da li ste obavili proceduru registracije stranaca?

Zdravstveno/Osiguranje

- ☐ Da li znate gdje su smještene najbliže medicinske ustanove?
- ☐ Da li ste se registrovali za zdravstveno osiguranje (zdravstveno osiguranje za "zaposlene građane" ili "nacionalno osiguranje za ostale građane")?

Obrazovanje

- ☐ Da li ste odlučili u koju školu će ići vaša djeca?

Zaposlenje

- ☐ Da li ste našli zaposlenje?
→ Ukoliko niste, možete konsultirati Hello Work ureda (zavod za zapošljavanje)
- ☐ Da li ste lično potvrdili uslove kod zaključivanja ugovora o radu?

Život u zajednici

- ☐ Da li ste upoznati sa uobičajenim pravilima kod odlaganja smetlja u kraju u kojem živite?
- ☐ Da li ste obzirni i ne pravite buku u svakodnevnom životu (posebno noću i rano ujutro)?
- ☐ Da li pozdravljate susjede kada ih vidite?
- ☐ Da li ste uključeni u dešavanja u lokalnoj zajednici kroz udruženja stanara, i sl?
- ☐ Održavate li kontakt sa drugim ljudima iz vaše zemlje, npr. učlanjivanjem u njihove mreže?

Nepogode

- ☐ Da li znate gdje se trebate skloniti u slučaju nepogode?

(Stvari koje bi trebali učiniti u periodu od tri mjeseca od dolaska u Japan)

Učenje japanskog jezika

- ☐ Trudite li se da naučite japanski jezik, pohađajući japansku školu ili japanske časove, isl?

Premije socijalnog osiguranja

- ☐ Zna li kako obezbijediti socijalno osiguranje (javno zdravstveno osiguranje, nacionalni penzioni plan, naknade kod povreda za radnike, radno osiguranje i osiguranje za dugoročnu njegu)?

→ Ukoliko niste, molimo da posjetite web stranicu Višejezičnih informacije o življenju

<http://www.clair.or.jp/tagengorev/en/index.html>

Lista kontakata službi za savjetovanje
(※Usluge na nekim jezicima su dostupne samo određenim danima u sedmici)

Opće službe

- Konsulatívni Centar za podršku stranim državljanima rezidentnim u Japanu (japanski, kineski, engleski, portugalski, vijetnamski, španski, indonezijski i bengalski)
Tel.: 03-3202-5535

Pravni problemi

- Japanski centar za pravnu podršku, "Houterasu" (japanski i engleski)
Tel.: 0570-078374

Trgovina ljudima

- Savjetovalište za žene – Projekat protiv trgovine ljudima (NGO) (japanski, engleski, tagalog i tajlandski)
Tel.: 03-3368-8855, 045-914-7008

Problemi u radnim odnosima

- Tokio Centar za pomoć kod zapošljavanja za strance (japanski, engleski i kineski)
Tel.: 03-3588-8639
- Osaka Centar za pomoć kod zapošljavanja za strance (japanski, engleski, portugalski, španski i kineski)
Tel.: 06-6344-1135
- Nagoja Centar za pomoć kod zapošljavanja za strance (japanski, engleski, portugalski, španski i kineski)
Tel.: 052-264-1901

- Lista Hello Work ureda gdje možete dobiti usluge prevođenja dostupna je na slijedećoj web stranici:

www.mhlw.go.jp/bunya/koyou/naitei/dl/nihong1.pdf

Često korištene riječi i fraze na japanskom

- HVALA ありがとう (ARIGATOU)
- DOBRO JUTRO おはよう (OHAYOU)
- DOBAR DAN こんにちは (KON-NICHIWA)
- IZVINITE すみません (SUMIMASEN)
- ŽAO MI JE ごめんない (GOMEN-NASAI)
- JA 私 (WATASHI)
- SUPRUG 夫 (OTTO)
- SUPRUGA 妻 (Tsuma)
- DIJETE 子ども (KODOMO)
- ŠKOLA 学校 (GAKKOU)

Važni telefonski brojevi

- Policija Tel: 110
- Hitni medicinski slučajevi Tel: 119
- Vatrogasci Tel: 119

Riječi i fraze za slučajeve nužde na japanskom

- U POMOĆ! 助けて (TASUKETE)
- LOPOV/PLJAČKAŠ 泥棒 (DOROBOU)
- POLICIJA 警察 (KEISATSU)
- POŽAR 火事 (KAJI)
- HITNA POMOĆ 救急車 (KYUUKYUUSHA)
- BOLNICA 病院 (BYOUIN)
- POŽURITE. 急いで (ISOIDE)
- STANITE. 止めて (YAMETE)
- IZADITE ODAVDE. 出て行って (DETEITTE)
- BOLI ME. (POVRIJEĐEN/A SAM.) 痛い (ITAI)
- NASILJE 暴力 (BOURYOKU)
- BOLEST 病気 (BYOUKI)
- NESREĆA 事故 (JIKO)
- POVREDA 怪我 (KEGA)
- NE GOVORIM JAPANSKI. 日本語話せません (NIHONGO HANASE MASEN)

Molimo da posjetite slijedeće web stranice za više informacija.

Ova brošura je kreirana prema "Višejezičnim informacijama o življenju" koju je pripremila Vijeće lokalnih vlasti za međunarodne odnose.

- Ministarstvo vanjskih poslova
http://www.mofa.go.jp/j_info/visit/visa/index.html

- Ured za koordinaciju stavova prema stranim rezidentima, Kabinet
<http://www8.cao.go.jp/teiju-portal/eng/index.html>

- Vijeće lokalnih vlasti za međunarodne odnose (CLAIR)
<http://www.clair.or.jp/tagengo/index.html>

Vodič za život u Japanu

Minimum informacija potrebnih za život u Japanu

Predgovor

Ove brošura je dizajnirana za ljude koji planiraju živjeti u Japanu; Ona obuhvata skup ključnih informacija za početak života u Japanu.

Život u Japanu će vam biti jednostavniji ukoliko dobijete precizne informacije.

Molimo vas da iskoristite podsjetnik u ovoj brošuri uzimajući u obzir ono što trebate učiniti u periodu od jednog, kao i u periodu od tri mjeseca po dolasku u Japan.

Nadamo se da vam je život u Japanu siguran i udoban.

Ministarstvo vanjskih poslova

Obaveze koje bi trebali ispuniti mjesec po dolasku u Japan

Stanovanje

Postoje tri tipa stanovanja dostupna u Japanu: iznajmljivanje nekretnina u privatnom vlasništvu, javnosubvencioniranje stanovanja i stanovanje u privatnom vlasništvu.

Kod unajmljivanja kuće ili stana potpisujete ugovor o najmu. Period trajanje ugovora je uglavnom dvije godine.

Pored kirije, ugovorom se reguliše i agencijska provizija, polog, novac za ključeve. Molimo da potvrdite detalje ovih naknada sa agencijom za nekretnine.

Svi tipovi javno subvencioniranog stanovanja imaju posebne uslove za stanare strance, kao što su registracija stranaca i ispunjavanje određenih standarda vezano za prihode. Za više informacija kontaktirajte Urban Renaissance Agency (UR) ili općinski ured (*yakusho*) koji upravlja javnim stanovanjem m za koje ste zainteresovani.

U slučajevima iznajmljivanja nekretnina u privatnom vlasništvu kao i subvencioniranog stanovanja, važno je imati na umu da ne možete živjeti sa nekim ko nije član vaše porodice bez prethodnog pristanka vlasnika. Iz ovog razloga je bitno da, ukoliko ste planirali da živite kod prijatelja neposredno po dolasku u Japan, trebate što prije pronaći sopstveni smještaj.

Registracija stranaca

Svi stranci koji planiraju boraviti u Japanu duže od 90 dana moraju obaviti proceduru registracije stranaca u općinskom uredu u roku od 90 dana po dolasku. (Ova procedura nije potrebna za one koji planiraju napustiti Japan u roku od 90 dana).

Ova procedura je obavezujuća i za djecu rođenu u Japanu (koja nemaju japansko državljanstvo) u roku od 60 dana po rođenju.

Registracija bi trebala biti obavljena lično. Međutim, ukoliko je osoba mlađa od 16 godina ili zbog određenih okolnosti kao što je bolest nije u mogućnosti sama se registrovati, registraciju može obaviti opunomoćenik, npr. neko od rodbine, ukoliko je stariji od 16 godina i živi sa tom osobom.

Potvrda o registraciji stranaca dokazuje vaš identitet u Japanu i sve osobe starije od 16 godina su dužne da je uvijek nose sa sobom.

Zdravstvena zaštita/osiguranje

(Zdravstvena zaštita)

Kada priskrbujete medicinski tretman u Japanu, najbolje je povesti nekoga ko govori japanski obzirom da većina zdravstvenih ustanova ne nudi usluge na stranim jezicima. Ovo je također bitno da biste precizno objasnili simptome koje imate. Neke prefekture objavljuju informacije o medicinskim ustanovama i njihovim mogućnostima vezanim za strane jezike na web stranicama, pa je preporučljivo prvo provjeriti da li osoblje bolnice govori vaš maternji jezik.

Postoje dvije vrste zdravstvenih ustanova u Japanu: bolnice koje su u potpunosti opremljene za njegu i preglede pacijenata i klinike koje su specijalizovane za porodičnu praksu. Preporučuje se prvo otići u mjesnu kliniku a potom, ako je potrebno dobiti odgovarajući tretman u bolnici.

Ukoliko imate neka zdravstvena ograničenja zbog religije ili alergija, potrebno je to unaprijed naglasiti recepcioneru ili medicinskoj sestri. Pobrinite se da ponesete karticu zdravstvenog osiguranja kada idete u zdravstvenu ustanovu.

Također, ako trenutno uzimate neke lijekove, ponesite ih sa sobom.

(Osiguranje)

Svi koji žive u Japanu moraju biti pokriveni nekim vidom zdravstvenog osiguranja.

Postoje dva vida zdravstvenog osiguranja u Japanu: zdravstveno osiguranje za zaposlene (*kenko hoken*) koje se nudi zaposlenim u kompanijama i fabrikama i Nacionalno zdravstveno osiguranje (*kokumin kenko hoken*) za samo zaposlene i nezaposlene.

Ako ste učlanjeni u javno zdravstveno osiguranje, u većini slučajeva se od vas traži da pokrijete 30% zdravstvenih troškova koji su standardizovani u cijeloj zemlji. Ukoliko nemate osigurnje moraćete pokriti puni iznos troškova.

Obrazovanje

U principu, obrazovanje u Japanu se sastoji od: tri godine vrtića, šest godina osnovne škole, tri godine niže srednje škole, tri godine više srednje škole i četiri godine fakulteta (ili dvije koledža).

Japanski državljani su obavezni upisati djecu u osnovnu i nižu srednju školu. Kao i japanska djeca, i djeca stranih državljana školskog uzrasta (od 6 do 15 godina) koja žive u Japanu imaju pravo na upis ili transfer u lokalnu javnu osnovnu školu ili nižu srednju školu bez plaćanja školarine.

Molimo da vodite računa da upišete dijete u školu zbog njene ili njegove budućnosti. Za detalje upisa molimo kontaktirajte mjesni općinski ured.

Zaposlenje

Ako ste stranac čiji rezidentni status dozvoljava da zakonito živite i radite u Japanu, Javni servisni centar za zapošljavanje (poznat i kao *Hello Work*) je mjesto za podršku u cilju poboljšavanja radnih uslova kao i podršku u slučaju nezaposlenosti.

Od ključne je važnosti da prije potpisivanja lično utvrdite uslove ugovora o radu.

Ugovor o radu je ugovor koji potpisujete sa poslodavcem kada zasnivate radni odnos. Kada je ugovor zaključen, poslodavac je dužan da provodi dokument u pisanoj formi koji specificira platu, radno vrijeme, i ostale radno obavezujuće uslove. Ukoliko je ugovor napisan na japanskom, prevedite ga na svoj maternji jezik da biste bili sigurni da ste ga u potpunosti razumjeli.

Uslovi zaposlenja koje poslodavac mora navesti u pisanoj formi su slijedeći.

- Trajanje ugovora o zaposlenju
- Mjesto rada i opis radnog mjesta i dužnosti
- Radno vrijeme (početak/kraj i pauze), prekovremeni rad, plaćeni praznici, plaćeni odmor, itd.
- Način određivanja, obračunavanja i određivanja plate, kao dan isplate
- Detalji prekida zaposlenja i odlaska u mirovinu

Kompanija za koju radite može imati Pravilnik o radu (Priručnik za uposlene) koji određuje uslove i pravila. U tom slučaju je najbolje da se upoznate sa sadržajem istog.

Život u zajednici

Bilo bi dobro za vas da se upoznate sa susjedima. Oni vam često mogu obezbijediti različite informacije o susjedstvu. Pružite im neke informacije o sebi kao što su ime, čime se bavite, itd.

Buka koju pravite može izazvati konflikte sa susjedima. Vodite računa da ne pravite buku, ne samo noću i rano ujutro, već i tokom dana.

Praksa odlaganja otpada se razlikuje u zavisnosti od mjesta (općine) u kojoj živite. Prema tome, stanari su dužni odvajati otpad i odlagati ga u za to određenim danima i vremenu, kao i mjestima za odlaganje.

U principu, općine imaju lokalne zajednice zvane *chounai-kai* (udruženje susjeda) ili *jichi-kai* (udruženje stanara). Aktivnosti se finansiraju članarinama sakupljenim od stanara. Rezidenti stranci se takođe mogu učlaniti. To je dobar način dobijanja informacija o lokalnim dešavanjima.

Nepogode

Japan je zemlja koja se suočava sa velikim brojem zemljotresa i tajfuna. U cilju smanjenja šteta nastalih od ovih nepogoda pobrinite se da redovno poduzimate mjere zaštite i potvrdite gdje se evakuisati u slučaju nužde.

Obaveze koje trebate ispuniti tri mjeseca po dolasku u Japan

Učenje japanskog i očuvanje maternjeg jezika

Znanje japanskog jezika je ključno ukoliko živite u Japanu.

Postoje dvije vrste mjesta gdje možete učiti japanski: *Nihongo Gakko*, japanske škole jezika, i časovi i kursevi koje održavaju ostali. *Nihongo Gakko nije besplatni* ili vrlo povoljni. Općine, međunarodna udruženja, nevladine organizacije i volonteri takođe nude časove i kurseve japanskog, za malu ili nikakvu naknadu, čineći učenje japanskog dostupnim za strance. Za više detalja molimo kontaktirajte prefekturne, vladine ili općinske urede Međunarodnih udruženja.

Da bi ste pomogli svom djetetu da očuva svoj maternji jezik, možete kontaktirati mreže koje koriste vaš jezik, ili škole za stranu djecu. Sakupljanje informacija o Japanu kroz novine i magazine na vašem jeziku takođe može biti od pomoći.

Poreski sistem u Japanu

Ukoliko živite u Japanu i vaši prihodi dostignu određeni nivo, dužni ste plaćati porez bez obzira na nacionalnost.

Postoje dvije vrste poreza u Japanu: državni porez i lokalni porezi. Državni porezi su nametnuti od strane vlade dok su lokalni primjenjeni od strane općinskih i prefekturnih vlasti.

Imajte na umu da ukoliko ne ispunite svoje poreske obaveze bez nekog opravdanog razloga, možda nećete moći ostvariti određene administrativne usluge.